

แผนและแนวทางการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาแพทยศาสตร์ในสถาบันร่วมผลิต

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

1. หลักการและเหตุผล

การจัดการศึกษาแพทยศาสตร์ในระดับชั้นคลินิกจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์และสถาบันร่วมผลิต ได้แก่ โรงพยาบาลกระบี่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นแหล่งฝึกทางคลินิกของนิสิตแพทยศาสตร์ การดำเนินการดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาชีพได้ตามมาตรฐานของหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและมาตรฐานวิชาชีพของแพทยสภา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนทางคลินิกในสถาบันร่วมผลิตมีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอและเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จึงกำหนดแผนและแนวทางการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาแพทยศาสตร์ในสถาบันร่วมผลิต เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำกับ ติดตาม และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางคลินิกของนิสิตแพทยศาสตร์ โดยระบบดังกล่าวจะเชื่อมโยงกับระบบประกันคุณภาพของคณะแพทยศาสตร์และระบบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อให้การดำเนินงานด้านคุณภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งองค์กร

แนวทางการประกันคุณภาพนี้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาทางการแพทย์ระดับสากล เช่น มาตรฐานของ World Federation for Medical Education (WFME) และแนวทางการพัฒนาองค์กรตามเกณฑ์ Education Criteria for Performance Excellence (EdPEX) ซึ่งเน้นการบริหารจัดการองค์กรอย่างเป็นระบบ การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจ และการพัฒนาคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถาบันร่วมผลิต คณะแพทยศาสตร์นำแนวคิดการประเมินกระบวนการตามกรอบ ADLI (Approach – Deployment – Learning – Integration) ของเกณฑ์ EdPEX มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและประเมินระบบการดำเนินงานด้านการศึกษาทางคลินิก โดยมุ่งให้การดำเนินงานมีแนวทางที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในทุกหน่วยงาน เกิดการเรียนรู้จากผลการดำเนินงาน และสามารถบูรณาการระบบคุณภาพเข้ากับยุทธศาสตร์ขององค์กรได้อย่างเป็นระบบ

2. วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพในสถาบันร่วมผลิต

การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาแพทยศาสตร์ในสถาบันร่วมผลิตมีวัตถุประสงค์สำคัญดังนี้

1. เพื่อกำกับดูแลคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางคลินิกของนิสิตแพทยศาสตร์ในสถาบันร่วมผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต
2. เพื่อให้แหล่งฝึกทางคลินิกมีความพร้อมด้านบุคลากร สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และทรัพยากรสนับสนุนการเรียนการสอน
3. เพื่อพัฒนาศักยภาพของอาจารย์แพทย์และครูคลินิกในการจัดการเรียนการสอนทางคลินิก
4. เพื่อสร้างระบบติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในแหล่งฝึกทางคลินิกอย่างเป็นระบบ

5. เพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินคุณภาพในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาแพทยศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

3. โครงสร้างและกลไกการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ

การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาแพทยศาสตร์ในสถาบันร่วมผลิตดำเนินการผ่านกลไกความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์และหน่วยบริการสุขภาพเครือข่าย โดยมีโครงสร้างการดำเนินงานดังนี้

3.1 คณะกรรมการกำกับคุณภาพการศึกษาทางคลินิก

คณะแพทยศาสตร์แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับคุณภาพการศึกษาทางคลินิก ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบาย กำกับดูแล และติดตามคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในสถาบันร่วมผลิต หน้าที่สำคัญของคณะกรรมการ ได้แก่ กำหนดนโยบายและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาทางคลินิก กำกับและติดตามคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในสถาบันร่วมผลิต พิจารณาผลการประเมินแหล่งฝึกทางคลินิก และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

3.2 คณะทำงานด้านการประกันคุณภาพแหล่งฝึกทางคลินิก

คณะทำงานมีหน้าที่สำคัญในการดำเนินการติดตามและประเมินคุณภาพของแหล่งฝึกทางคลินิก รวมถึงการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานของสถาบันร่วมผลิต หน้าที่ของคณะทำงาน ได้แก่ ประเมินความพร้อมของแหล่งฝึกทางคลินิก ติดตามการดำเนินงานของสถาบันร่วมผลิต วิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณภาพการเรียนการสอน จัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพ และการประเมินคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานจะใช้กรอบ ADLI ในการพิจารณา **Approach** - แนวทางหรือระบบที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางคลินิก **Deployment** - การนำแนวทางไปใช้ในสถาบันร่วมผลิตและแหล่งฝึก **Learning** - การเรียนรู้จากผลการดำเนินงานและการประเมิน และ **Integration** - การบูรณาการระบบการดำเนินงานกับยุทธศาสตร์ขององค์กร

4. ระบบการประเมินความพร้อมของสถาบันร่วมผลิต

ก่อนการเปิดการเรียนการสอนทางคลินิก คณะแพทยศาสตร์จะดำเนินการประเมินความพร้อมของสถาบันร่วมผลิตอย่างเป็นระบบ โดยดำเนินการล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ปี ก่อนที่นิสิตจะขึ้นเรียนในชั้นคลินิก การประเมินความพร้อมครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความพร้อมด้านบุคลากร เช่น จำนวนอาจารย์แพทย์ สัดส่วนอาจารย์ต่อผู้เรียน คุณวุฒิและประสบการณ์ของอาจารย์แพทย์ และการพัฒนาศักยภาพครูคลินิก เป็นต้น ความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น แผนการเรียนการสอนทางคลินิก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางคลินิก และระบบการประเมินสมรรถนะผู้เรียน เช่น EPA และ OSCE เป็นต้น ความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เช่น ห้องประชุมวิชาการ ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ระบบสารสนเทศทางการแพทย์ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ความพร้อมด้านทรัพยากร เช่น เครื่องมือแพทย์ ห้องปฏิบัติการ และระบบสนับสนุนการเรียนรู้ เป็นต้น

การประเมินดังกล่าวจะใช้หลักการ Approach และ Deployment ของ ADLI เพื่อพิจารณาว่าสถาบันร่วมผลิตมีระบบการดำเนินงานที่ชัดเจนและสามารถนำไปใช้ได้จริงในทุกหน่วยงาน

5. ระบบติดตามและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา

คณะแพทยศาสตร์กำหนดให้มีระบบการติดตามและประเมินคุณภาพของสถาบันร่วมผลิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนทางคลินิกเป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและมาตรฐานวิชาชีพ โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

5.1 การนิเทศติดตามแหล่งฝึกทางคลินิก

คณะแพทยศาสตร์จะมีการนิเทศติดตามอย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง และมีการติดตามผ่านระบบรายงานคุณภาพและการประชุมร่วมระหว่างคณะและสถาบันร่วมผลิตเป็นระยะ เพื่อประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และความพร้อมของทรัพยากรที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติของนิสิตแพทย์ นอกจากนี้ยังมีการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียน โดยนิสิตแพทย์จะให้ข้อมูลสะท้อนกลับเกี่ยวกับคุณภาพการสอนของอาจารย์แพทย์ โอกาสในการเรียนรู้ทางคลินิก และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในแหล่งฝึก เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

5.2 การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

คณะแพทยศาสตร์จะดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนรู้ของนิสิตแพทย์จากแหล่งฝึกทางคลินิก เช่น ผลการสอบทางคลินิก ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน และผลการสอบ Objective Structured Clinical Examination (OSCE) เพื่อใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางคลินิก และสะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมของระบบการฝึกปฏิบัติในสถาบันร่วมผลิต

5.3 การรับฟังข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

คณะแพทยศาสตร์ให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแพทยศาสตร์ในสถาบันร่วมผลิต เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ ได้แก่ นิสิตแพทย์ อาจารย์แพทย์ ครูคลินิก บุคลากรทางการแพทย์ในแหล่งฝึก ตลอดจนผู้บริหารของหน่วยบริการสุขภาพ

การรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวดำเนินการผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น แบบประเมินการเรียนการสอน การประชุมสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมร่วมระหว่างคณะแพทยศาสตร์กับสถาบันร่วมผลิต ข้อมูลที่ได้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะถูกนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและผลการนิเทศติดตามแหล่งฝึก เพื่อใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดการเรียนการสอนทางคลินิกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อมูลจากการติดตาม ประเมินผล และข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด จะถูกนำมาวิเคราะห์ตามหลักการ Learning ของกรอบ ADLI (Approach-Deployment-Learning-Integration) เพื่อระบุจุดแข็งและประเด็นที่ควรพัฒนา และนำไปใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดการศึกษาแพทยศาสตร์ของสถาบันร่วมผลิตให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง

6. การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ผลการประเมินคุณภาพของสถาบันร่วมผลิตจากการนิเทศติดตามแหล่งฝึก การประเมินโดยผู้เรียน และการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนิสิตแพทย์ จะถูกนำมารวบรวมและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อระบุ จุดแข็งของระบบการจัดการศึกษาและประเด็นที่ควรพัฒนา ของการจัดการเรียนการสอนทางคลินิกในสถาบัน ร่วมผลิต

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว คณะแพทยศาสตร์จะร่วมกับสถาบันร่วมผลิตกำหนด แผนพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาแพทยศาสตร์ โดยกำหนดแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน การ พัฒนาศักยภาพของอาจารย์แพทย์และครูคลินิก การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ตลอดจนการปรับปรุง กระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพดังกล่าวจะได้รับการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และนำมาทบทวนเพื่อปรับปรุงระบบการจัดการศึกษาในรอบถัดไป โดยการดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปตาม หลักการ Integration ของกรอบ ADLI (Approach–Deployment–Learning–Integration) ซึ่งมุ่งเน้น การบูรณาการผลการเรียนรู้จากการดำเนินงานเข้ากับระบบบริหารจัดการขององค์กรและการวางแผนพัฒนา คุณภาพของคณะแพทยศาสตร์ในระยะยาว

ผลการประเมินและแผนพัฒนาคุณภาพดังกล่าวจะถูกรายงานต่อ คณะกรรมการบริหารคณะและ คณะกรรมการการศึกษาทางคลินิก เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำกับ ติดตาม และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แพทยศาสตร์อย่างต่อเนื่อง
